

Nytt om gammelt

Oktober 2011 – Nr. 3/11

FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

Bokpresentasjon på Jorekstad søndag 13. november

Arbeidet med årboka for 2011 nærmer seg slutten. Det blir en bok om etterkrigstiden. Boka blir presentert under et arrangement i Notvarpet på Jorekstad søndag 13. november kl. 13.

Åpningsartiklene i år er barndomsminner fra ulike deler av kommunen. Inger Elisabeth Fryjordet skriver om Døsgrenda, Ole Kristian Reinsbu om Suttestadjordet, Ivar Olsen om øvre bydel og Asbjørn Mythen om livet på Sorgendalsjordet. Bjørn Bergh tar for seg løkke-turneringene i fotball i en tid da omtrent hver bydel hadde sitt lag. Det skyldtes store barnekull i etterkrigstida, men bydelene hadde også hatt fotball tidligere.

Etterkrigsårene var tid for store arrangementer i Lillehammer. Både landsturnstevne og landssangerstevne er omtalt tidligere, det er også store bondestevner. I 1949 ble det arrangert stort kristelig landsungdomsstevne, som Oddbjørn Evenshaug forteller om.

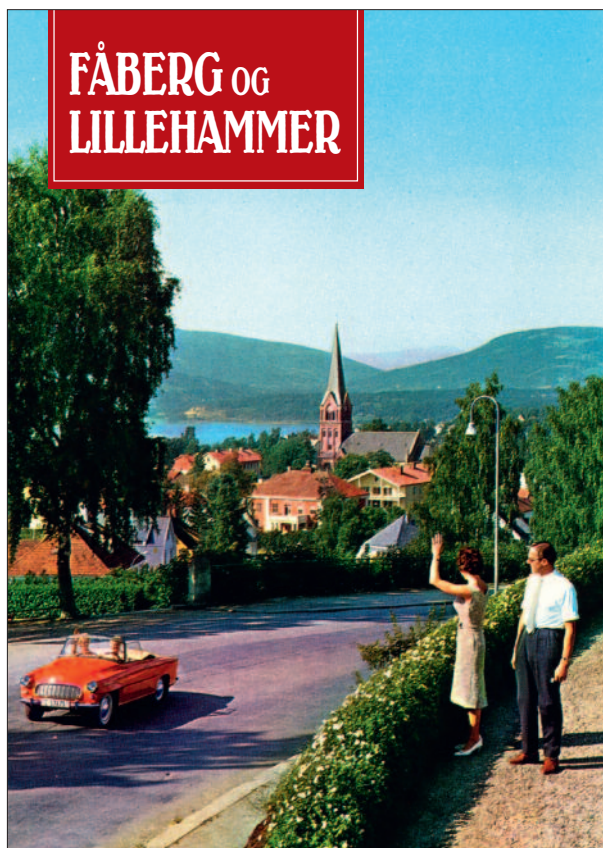
Kjøpeevnen ble bedret i etterkrigsårene og omtrent hver eneste bydel hadde sin kiosk. De nye boligområdene skulle også knyttes sammen med sentrum og resultatet var ringbussen. Thor Bjerke forteller om selskapet og rutetilbudet ringbussen representerte. Arild Bøhn forteller om rutebilstasjonen som ble bygd i 1958 og som nå får en ny oppgave som skystasjon.

På 1950-tallet hadde Lillehammer mange bilforhandlere, men ikke alle fikk kjøpe bil. Petter Andreas Fæste forteller om bilen til fatteren, en bil han har ennå.

En eks-lillehamring med en broket fortid, preget mange av filmene i etterkrigsåra, nemlig den russiske flyktningen Alexey Zaitzow, som kom til byen i 1920. Han drev malerskole, men fikk ikke midler til utdannelse av støttekomiteen for russiske flyktninger. Han dro derfor til hovedstaden. Under krigen ble han medlem i NS og ble etter frigjøringen dømt for landssvik. Straffen sonet han på Ilebu, det tidligere Grini, hvor han dekorerte kapellet ved hjelp av potet-skreller og våt sement. Gerhard Brodtkorb forteller om mannens skjebne. Zaitzow endte med å lage dekorasjoner til norske filmer og revyoppsetninger.

Eiendomsskatten er 150 år, forteller Egil H. Thomassen, mens Lillehammer-fotballen er 100. Helge I. Rønning har skrevet om kampene med lærkula i disse årene. Steinar Myhre forteller historien om Thorleif Jevnesveen fra Vingrom. Arne Dahl har en artikkel om en lang skitur i 1943. Bokas eldste bidragsyter er Ingrid Mølmen Alver, som har skrevet om sin oppvekst i Hougnersgate.

Boka blir klar til salg før farsdagen.

Slik ser forsiden ut på bok nr. 30, Dagmar von Quillfeldts åpne bil på Utsiktshakken rundt 1960. Foto Arne W. Normann

I sin artikkel forteller Inger Elisabeth Fryjordet om årene på Frydenlund skole i Vingrom.

Søndagstur til Fåberg vestside

Med fullsatt buss dro historielagsmedlemmene søndag 19. juni på tur langs Kastrudvegen og videre innover Hauklivegen. Underveis var det mange stopp, orienteringer og mat.

Første stopp var ved Bjerke begravelsesplass på Leirvika. Inger Elisabeth Fryjordet fortalte at gravplassen ble innviet i 1861 og skulle først og fremst være en "avlastningsplass" for prestegjeldets to kirkegårder. Gravplassen ble tatt ut av bruk i 1909 da Vingrom fikk eget kapell.

Ola Arne Lien leste fra et gammelt brev, hvor Marit Vigerust skrev at hun husket faren Johan Hattestad snekret kister til avdøde i bygda. På Bjerke gård fortalte Anikken Stranger Bergerud og Ole Henrik Braastad om gården både før og etter OL-94.

Ole H. Rønningen var guide på turen og fortalte om gårdene vi passerte langs Kastrudvegen. Ved Kolberg stoppet vi ved den gamle mjølkerampa, en severdighet det ikke er mange igjen av i kommunen. I tunet på Rånnerud fortalte Arnfinn Rånnerud om livet på garden og om hvordan det var å være nabo til Jørstadmoen militærleir.

Neste stopp var Lundgaard. Her var det satt av tid til servering og besøk på stabburet. Føderådsmann Iver Lundgaard fortalte om gammel arbeidsredskap og mye annet som hadde nyttiggjort seg på garden i lang tid. Inne i hovedbygningen serverte husfrue Kari Klynderud Sundfør nyde-

lig rabarbrasuppe med iskrem, kaffe og kringle. Marie Helen Lundgaard fortalte om salen, rommet vi satt i, og det vi så rundt oss. Vi fikk også høre om en nær forestående registrering av gamle gjenstander på gården.

Vi beveget oss etter hvert over Onsumvegen og til den tidligere sorenskrivergården Onsum. Sigmund Sollien fortalte at det hadde vært mange eiere av gården før hans familie kjøpte gården. Sorenskriveren i Søndre Gudbrandsdal, Thomas Henrich Møinichen, kjøpte Onsum i 1816 og var sorenskriver der til 1841. Møinichen var musikkinteressert og hadde flere instrumenter på Onsum, blant annet fioliner og flygel.

Historielaget takker alle som tok imot oss og fortalte innlevelsersrikt om livet på gården sin før og nå. Grunnet tidsnød beklager vi at vi ikke rakk Håvardslivegen denne gangen, men håper å sette opp igjen turen et annet år.

Gro og Bjørn Skinnerlien på Kolberg sammen med historielagets leder Kirsten Andberg, til venstre.

Deltagerne samlet på tunet på Bjerke gård, der Anikken Stranger Bergerud og O. Henrik Braastad fortalte om gården, driften og historien.

Marie Helen Lundgaard fortalte om salen på Lundgaard.

Lokalhistorien fortsetter på HiL

De lokalhistoriske seminarene på Høgskolen i Lillehammer på Storhove fortsetter også denne vinteren. Arrangementet er et samarbeid mellom HiL og Fåberg og Lillehammer Historielag og er gratis for alle interesserte. Seminarene holdes i Auditorium C annenhver onsdag i vinterhalvåret. Seminarene varer fra kl. 19.00-20.30.

2. november:

Per Richard Bærøe:

"Vår mann i Bagdad"

– når lokalhistorien fører ut i verden.

Bærøe (f.1940) har arbeidet som allmennpraktiserende lege på Lillehammer i mange år og er nå pensjonist.

25. januar:

Kjell Marius Mathiesen:

Schirmers elever

i Gudbrandsdalen

Mathiesen er utdannet arkitekt og er konservator på Maihaugen

16. november:

Tore Pryser:

**Thranitterbevegelsen
i Lillehammer**

Pryser er professor i historie ved HiL og forfatter av bl.a. Norsk historie 1814 – 1860 i Samlagets historieverk.

8. februar:

Trond Feiring og

Tor Selstad:

**Behov for
innlandshistorie?**

Feiring er førstelektor i historie ved HiL og forfatter av bl.a. bind 2 av Fåberg og Lillehammers historie

30. november:

Terje Onshus:

**Lillehammerværet
i historisk perspektiv**

Onshus er høgskolelektor i reiseliv ved HiL
"Værprofet"

Selstad er professor i samfunnsgeografi ved HiL og har skrevet flere bøker om regional utvikling

11. januar:

Hans Jørgen Wallin Weihe:

Anders Sandvig

– mann og myte

Weihe er professor ved HiL og forskningsleder på Maihaugen (deltid)

22. februar:

Stein Ringen:

"Fra Gudbrandsdalen til Oxford"

Ringen er professor ved Green Templeton College of Oxford og professor 2 ved HiL

Ansvarlige: Trond Feiring og Tore Pryser (HiL) Kirsten Andberg og Ivar Skeide (FLH)

Hvorfor lokalhistorie?

Remi Hytten, styremedlem i Fåberg og Lillehammer Historielag:

– Synes lokalhistorie er spennende. Særlig er det spennende med bygninger, gamle hus som fortsatt står og blir brukt. Det er spesielt å tenke på at akkurat denne bygningen foran deg har så mye historie å by på.

Det er viktig å ta vare på lokalhistorien for framtidige generasjoner. I vår tid blir det bare satt opp fantasiløse kassehus. Jeg oppfordrer den yngre generasjon, de mellom 15 og 30 år, til å bli mer interessert i og oppmerksom på vår lokalhistorie. Et tips er det kanskje at medlemmer kjøper historiske bøker i gave til de yngre. Slik ble jeg interessert i historien, ved at jeg leste bøkene til svigerfar på hytta.

Lokale bøker

Dølingen Boklag med nytt kontor
i Kirkegata 51, 2609 Lillehammer

Stort utval av lokallitteratur

Telefon: 61 25 12 55

E-post: anne.hosar@combitel.com
www.dolaringenboklag.no

B

PRIORITAIRE

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og Lillehammer Historielag, Postboks 331, 2602 Lillehammer.

post@faberghistorielag.no
www.faberghistorielag.no

Jon Thorsrud har tatt seg av produksjonen.

Nytt fra historielaget

Stort boksalg på årets julemarked på Maihaugen

Fåberg og Lillehammer Historielag er som vanlig på plass på julemarkedet på Maihaugen. I år går arrangementet av stabelen lørdag 26. og søndag 27. november.

- Også i år blir det utendørs salgsboder i byavdelingen, sier leder Kirsten Andberg. Det kommer til å bli en rekke gode tilbud på bøker både fra Lillehammer og distriktet ellers, i samarbeid med Dølaringen Boklag, som blant annet gir ut Årbok for Gudbrandsdalen.

I tillegg til utemarkedet, vil vi ha salg på historielagets kontor i byavdelingen, hvor en rekke bøker blir lagt ut for en meget rimelig penge, sier Kirsten Andberg.

Dølaringen har posesalg

Anne Hosar i Dølaringen sier at boklaget vil ha såkalt posesalg under julemarkedet.

Kjøperne kan fylle en plastikkpose med bøker for en svært overkommelig pris. Blant bøkene som er på dette tilbudet, er blant annet eldre årbøker og andre tidligere utgivelser til Dølaringen.

Arkivmaterieell til historielaget

Fåberg og Lillehammer Historielag har fått en omfattende gave fra eierne av den tidligere Skarbygningen i Elvegata, i dag restaurantgata i Lillehammer. Historielaget fikk fire store pappesker med protokoller og historisk materieell av ulikt slag.

Historielaget har gått gjennom materialet sammen med Marit Hosar, leder ved Opplandsarkivet på Maihaugen. Hun forteller at papirene og protokollene i stor grad stammer fra Skars Farveri, som lå i Elvegata/Storgata. Blant annet er det funnet mange gamle fakturaer, regnskapsbøker og annet materieell. Det er også en god del dokumenter som forteller om virksomheten Skar drev, altså farging av tøy og stoffer, blant annet av trekktkjoler fra produsenter i dalen.

- Det er et interessant forretningsarkiv, til sammen på rundt to og en halv hyllemeter, sier Marit Hosar.

Anders Skar var for øvrig Lillehammers første bilsakkyndig, og protokollene fra virksomheten er tatt vare på tidligere. Originalene er på Statsarkivet på Hamar, men Opplandsarkivet har sikret seg kopier av de interessante dokumentene.

Leder ved Opplandsarkivet på Maihaugen, Marit Hosar, med en del av materialet som ble overlatt historielaget og som nå er tatt vare på i arkivet.

De gamle protokollene fra Skars Farveri forteller mye om forretningslivet på Lillehammer tidlig på 1900-tallet.

